

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

▣ Λιδαγμένο κείμενο ▣

Άριστοτέλους Ἠθικά Νικομάχεια, Β, 6, 10-13

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρωθεν οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὕσα τοῦ μέσου.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το απόσπασμα :
«Οἷον καὶ φοβηθῆναι ... ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται.».

Μονάδες 10

B. Να απαντήσετε στα παρακάτω :

B1. Σε προηγούμενη ενότητα ο Άριστοτέλης ὀρίσε την ἀρετὴ ὡς μεσότητα με κριτήριον τὸ υποκειμένον τῆς (πρὸς ἡμᾶς). Ποια κριτήρια προσθέτει σ' αὐτὴν τὴν ἐνότητα, προκειμένου να ὀρίσει πληρέστερα τὴν ἐννοια τῆς μεσότητος;

Μονάδες 10

B2. **μέσον τε καὶ ἄριστον** : Να περιγράψετε σύντομα τὶς ἐννοιας που ἀποδίδονται σὴν ἀρετῇ καὶ να ἀρετε τὴν ἀντίφαση.

Μονάδες 10

B3. **Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται** : Σε ποιο ἐπίπεδο καὶ με τι ὕφος παρουσιάζει στο παραπάνω χωρίο ὁ Ἀριστοτέλης τὴ μεσότητα καὶ τὶς ἀκρότητες σὴν ἀνθρώπινη συμπεριφορᾷ;

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

- α.** Από μικρός ο Αριστοτέλης ήρθε σε επαφή με τον ενδιαφέροντα κόσμο της αστρονομίας.
- β.** Ο Πλάτωνας διέκρινε την οξύνοια του Αριστοτέλη από την πρώτη στιγμή που ο τελευταίος ήρθε στην Ακαδημία.
- γ.** Η κριτική που ασκούσε ο Αριστοτέλης στις πλατωνικές απόψεις ήταν πολύ σκληρή.
- δ.** Μετά από τις βασικές σπουδές του ο Σταγειρίτης έφυγε από την Ακαδημία.
- ε.** Η διδασκαλία του Αλεξάνδρου στηρίχτηκε κατά βάση στα ομηρικά έπη.
- στ.** Ο Αριστοτέλης έμεινε στη Μακεδονία ως το 330 π.Χ.
- ζ.** Ο Αριστοτέλης ανέλαβε τη διεύθυνση της Ακαδημίας, όταν επέστρεψε στην Αθήνα από τη Μακεδονία.
- η.** Όταν εγκατέλειψε οριστικά την Αθήνα, ο Σταγειρίτης έβγαλε όλη του την πικρία για τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσής του σ' αυτήν.
- θ.** Για τον ορισμό της ευδαιμονίας ο Αριστοτέλης επηρεάστηκε από τον Ηράκλειτο και τον Δημόκριτο.
- ι.** Το *έπιθυμητικόν* μέρος της ψυχής κατά τον Αριστοτέλη δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με την αρετή.

Μονάδες 10

B4. α. Να γράψετε ποιες από τις λέξεις του πρωτότυπου κειμένου είναι ετυμολογικά συγγενείς με τις ακόλουθες:

διορθωτικός, αηδία, άψογος, περίβλημα, ανελήτος.

Μονάδες 5

β. Να σχηματίσετε μια παράγωγη λέξη στη νέα ελληνική για κάθε τύπο, χρησιμοποιώντας την παραγωγική κατάληξη που σας δίνεται:

- **θαρρήσαι :** -λέος
- **πράξεις :** -τικός
- **ἔστιν :** -ώδης
- **ἔλλειψις :** -μα
- **ἐπαινεῖται :** -της

Μονάδες 5

▣ Αδίδακτο κείμενο ▣

Θουκυδίδου Ζ' 24, 1-4

Οι Αθηναίοι αποφασίζουν στην εκκλησία του δήμου για τη σικελική εκστρατεία μετά το λόγο του Νικίας.

Ὁ μὲν Νικίας **τοσαῦτα** εἶπε νομίζων τοὺς Ἀθηναίους **τῷ πλήθει** τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν ἢ, εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστ' ἂν οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι· οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξηρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλῶδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὄρηντο, καὶ τούναντίον περιέστη αὐτῷ· εὖ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. Καὶ ἔρως ἐνέπεσε πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι· τοῖς μὲν γὰρ **πρεσβυτέροις** ὡς ἢ **καταστρεψομένοις** ἐφ' ᾧ ἔπλεον ἢ οὐδὲν ἂν σφαιεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ **ὄψεως** καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὄμιλος καὶ στρατιώτης ἐν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν ὅθεν αἰδίδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. Ὡστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλεόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιῶς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνοους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει ἡσυχίαν ἦγεν.

- ✓ **τὸ ὀχλῶδες τῆς παρασκευῆς** = το ενοχλητικό βάρος / οι δυσκολίες της προετοιμασίας
- ✓ **οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ (ὄντες)** = οι στρατεύσιμοι, οι νεότεροι, όσοι βρίσκονται σε στρατεύσιμη ηλικία
- ✓ **αἰδίδιος μισθοφορὰ** = διαρκῆς / μόνιμη μισθοδοσία

Γ. Να μεταφράσετε στη νέα ελληνική το παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 20

Γ1. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

- α.**
τοῦ πλοῦ	την ονομαστική πληθυντικού
τοῦ ὀχλώδους	τη γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος
πολλή	την αιτιατική πληθυντικού στο συγκριτικό βαθμό του γένους που βρίσκεται
δύναμιν	τη δοτική ενικού
στρατιώτης	την κλητική ενικού

Μονάδες 5

- β.**
ἐκπλεῦσαι	το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική του Παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται
ἐξηρέθησαν	το πρώτο ενικό πρόσωπο στην υποτακτική του μέσου Αορίστου Β΄
ἐνέπεσε	το απαρέμφατο του Μέλλοντα
σφαλεῖσαν	το τρίτο ενικό πρόσωπο στην προστακτική του Παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται
προσκήσεσθαι	το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην προστακτική του Ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται

Μονάδες 5

Γ2α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου :

τοσαῦτα, τῷ πλήθει, καταστρεψομένοις, ἐφ' ἃ, ὄψεως.

Μονάδες 5

β. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν ἢ, εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστ' ἂν οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι : Να εντοπίσετε τον υποθετικό λόγο και να αναγνωρίσετε το είδος του.

Μονάδες 5

τύχη ἀγαθῆ !!!

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Ρένα Σαρμπάνη